

LUCIAN SILMÄT

LUCIAN SILMÄT

Maaria Oikarinen

*Arktinen
Banaani*

© 2017 Maaria Oikarinen

Ulkoasu Ulla Karttunen

Kansien kuvat *Okasilmä I ja II* © Ulla Karttunen

Taitto Kimmo Mustonen

Kustantaja:

*Arktinen.
Banaani*

www.arktinenbanaani.fi

Painopaikka:

Printhouse Greif, Viro 2017

ISBN 978-952-270-324-8

I

Janna

Maanantaina 26.11.

8:30

Kaiken on oltava värillistä, Janna ajatteli pukeutuessaan. Valkoinen on sallittu, koska se on valoa. Mutta musta on pimeää ja ruskea on likaa, ne on kielletty.

Ensin sukkahousut. Keltaiset. Sitten mekko. Punaviolettiraidallinen. Vasta kolme väriä. Keittiöessu, Janna keksi, sehän on ihanan turkoosi. Oranssi pipo ja vihreät hanskat. Takista ja kengistä oli tulla ongelma. Onneksi Janna hoksasi valkoisen juoksutakin. Jalkaan piti laittaa kumisaappaat, punaiset, korkokenkiä ei sentään räntäpäivänä viitsinyt, ja talvikengät olivat kaikki kumma kyllä mustia. Kukallinen silkkihuivi vielä. Huuliin pinkkiä punaa, enempää meikkiä ei nyt ehtinyt, alkoi olla kiire töihin.

Hän juoksi portaat alas, kipinkapin. Polkupyörän päälle oli satanut lunta. Ratikalla Janna ei viitsinyt kulkea, se oli onnettoman hidas ja vakava väline. Yrmy-ilmeiset ihmiset tuijottivat, jos Jannaa sattui naurattamaan. Ja Jannaahan

nauratti! Oli ihanaa viilettää alamäkeen; vauhti parani vielä kun heilutteli jalkoja. Mutta Janna ei huomannut, että lumen alla oli jäätä. Mukkelis makkelis! Janna ehti hypätä kyykkyyyn, pyörä jatkoi liukua. Jääköön siihen koko rakkine. Janna jatkoi matkaa juoksemalla. Oli hyvä tunne, maailma mallillaan.

Ateljeessa odotti iso keltainen maalaus, nimeltään *Lucia*, Valon Kuningatar. Marraskuun synkeydessä aloitettu työ oli Jannan keino voittaa pimeä. Hän pyrki maalaamaan ylimaalisen kirkkauden. Vielä vain saisi loistaa enemmän, Janna tuumasi. Hän sekoitti värin vaaleasta kadmiumkeltaisesta, kullasta ja helmiäisjauheesta. Hän ajatteli tähtiä, kuuta ja aurinkoa, liekkien poltetta ja lumen häikäisyä, kaiken läpäisevää, sokaisevaa katsetta. Myös kivun vihlaisun täytyisi tuntua. Miltä tuntuu sokaistuminen?

Janna huiski väriä maalauksen yläosaan. Täytyi nousta keittiötikkaille, sillä maalaus oli paljon suurempi kuin maalari, yli kaksi metriä korkea. Välillä Janna tuli alas, siirsi tikkaat syrjään ja peruutti katsomaan työtä kauempaa. Ripottelisinko glitteriä? Kyllä vaan. Janna laski maalauksen lattialle ja siveli keskialueen kirkkaalla maalinesteellä. Sitten hän sirotteli kimmeltävää kidejauhetta sinne tänne maalauksen pinnalle.

Enempää ei nyt voinut tehdä. Maalaus saisi kuivua lattialla.

12:25

Vaateostoksille pitäisi mennä. Avajaispukuakaan ei vielä ollut. Janna tilasi taksin työhuoneen eteen ja käski ajaa

Stockmannille. Mutta helvetin kuustoista, hänellähän oli kamalat lähiövaatteet päällä.

–Täytyy käydä vaihtamassa vaatteet, Janna sanoi. – Aje-taankin ensin kotiosoitteen kautta.

Taksi jäi odottamaan. Mitäs sitä nyt pukisi? Jos meikkaisi ensin, Janna ajatteli, violetti silmämeikki olisi hyvä. Huuliin vähän vaaleampaa. Janna kerrosti ripsivärin huolellisesti ja töpsötti lopuksi poskipunaa. Takaisin vaatekaapille. Kultainen paljettimekko, joo! Ja punaiset sukkahousut. Koska hän liikkui taksilla, päällystakki olisi turha. Janna nappasi viinin-punaisen neuleen ja penkoi kenkälipastosta samansävyiset avokkaat.

14:05

Olisi kai luontevaa aloittaa alusvaatteista. Janna painoi hississä nelosta. Mitä tuokin äijä tuossa tuijottaa? Katsoisi vaan peiliin, läski risuparta. Pakkoko tämän on joka kerroksessa pysähtyä. Pitikin tulla koko hiivatin vehkeeseen, olisin jo ajat sitten juossut perille. Kakkonen. Eihän tänne nyt saatana kahdet lastenvaunut mahdu. Ja japseja taas kameroiden kanssa, helvetin muumiostoksillaan, miten niitä riittää joka paikkaan. Miksi niillä on aina tuo polkkatukka, kun ei muutenkaan erota toisistaan, viisi samanlaista. Kame-roissa näyttäisi olevan eroja. Hyviä leffoja ne välillä tekevät. Niin tarkkaan harkittu jokainen kuva. Ja sitten – verta! Ver-ta Stokkan hississä! Kolmonen. Tuo mummo on varmaan jo satavuotias. Ymmärrän, liikkuminen on hidasta, mutta

joku raja sentään. Yritä nyt selvitä sen rollaattorisi kanssa, pitääkö pukata vauhtia? Vihdoin neljännessä. Nyt oikopäätä alusvaatteiden luo. Mikseivät ole heti tässä, en minä mitään vedenkeittämiä sähköhammasharjoja kattiloita tullut ostamaan. Kenkiäkin, halpamerkkejä, eikö tämä ole laatutavaratalo? Pois edestä, minulla on kiire!

Oi! Janna innostui heti osaston värikimarasta. Joulunpunaista, yönsinistä, merenvihreää, kultaa ja purppuraa. Janna kahmi liivejä ja pikkuhousuja kainaloonsa. Turha niitä oli sovittaa, Janna tiesi kokonsa. Korsetti pitäisi myös olla, norsunluunvärinen, tuossa. Janna kiikutti aarteet kassalle.

– No sieltä löytyi kivasti, myyjä hymyili.

Oli sillä hilkulla, että Janna olisi kiiruhtanut sukka-ihannuksien ohi. Ui ui, sitruunankeltaista, appelsiininkeltaista, kirsikanpunaista, turkoosia. Janna löysi seitsemät ihanat sukkahousut. Mutta helkutti, oranssia ei ollut hänen kokoaan.

– Voisinko olla avuksi? myyjä tuli kysymään.

– Kyllä, haluan tällaiset oranssit. M-koko.

– Pahoittelen, tässä sävyssä löytyy vain XS, mutta olemme tilanneet lisää.

– Saako huomiseksi?

– Valitettavasti menee ainakin viikko, ne tulevat Italiasta.

– Huonoa palvelua.

Janna katsoi myyjää ilkeästi.

– Pahoittelen tosiaan.

Janna maksoi sukkahousut tyytymättömänä. Jotain muuta pientä pitäisi ostaa hyvitykseksi tästä. Ehkä käsilaukku?

16:19

Herraisä, kello on noin paljon, Janna havahtui. Tapaaminen! Kiire! Hän juoksi rullaportaat ylös kattokerrokseen.

Kun Janna tuli samppanjabaariin, takapöydässä istui pukumies, joka viittoili hänelle. Pöydällä oli samppanjapullo coolerissa ja kaksi lasia valmiina. Jannan lantio keikkui erityisen viehkeästi, kun hän käveli miehen luo. Hän istuutui punaiselle samettidivaanille miestä vastapäätä. Kristallikruunujen valo kertautui ovaalin muotoisista peileistä. Kyllä, huulipuna oli hyvin, Janna tarkisti.

– *Good to see you too! Wonderful! I know, I always look good. Yes, but let's get down to business.* Niin, Kiasman näyttelyn jälkeen kyllä. *Absolutely!* Ensi syksynä Kuningatar-sarja menee Lontooseen. Mutta totta kai haluan pitää näyttelyn New Yorkissa! *Of course, don't even ask!* Jo on aikakin! Tiedäthän nämä taidemaailman typerykset, tohlotompat, raahaavat messuille roskaa, syytävät sontaa biennaaleihin ja triennaaleihin, niin noloa ja tökeröä. *Miserable.* Ei mitään makua, ei mitään tajua. *But that will be a diamond, big and pure.* Näit-hän Tähtisäde-näyttelyni viime vuonna? *Twinkle twinkle, million stars!* Onko tämä paita silkkiä, kaunis väri, indigo tai jopa ultramariini valosta riippuen, rohkeaa, suomalaiset miehet ovat niin tylsiä. Niin, unohdin mainita Tukholman. *Skål på den saken!*

Janna hypisteli miehen paidankauluksia.

– Ja tämä solmiokin, *purple,* yksi lempiväreistäni, vaikka minä tietenkin pidän melkein kaikista väreistä, *as a colourist.*

Vihreästä en ennen välittänyt, piiloaggressiivinen väri, oikeastaan inhosin sitä, johtui äidistä ja vakosametista, mutta olen alkanut käyttää sitä asusteissa. *Oh, I just realized*, laukku puuttuu, *maybe a small viridian one*. Maalauksissa käytän kellanvihreää, joskus ärhäkkää fluoria, *just a little bit*, pelkkä pilkkukin riittää, vastaväriksi. Kuten tiedät, minä rakastan punaista, *cadmium, pink, crimson, bordeaux – you name it*, mutta ruskeasta ja harmaasta, yäk, en pidä ollenkaan, eiväthän ne edes ole värejä, kuraa, mätää, *rubbish an dust*, vai mitä, ja musta on hauta ja vankila *like you were already dead*. Kyllä kyllä, *yes, indeed*, minulla on jo ideoita uudesta sarjasta. *Listen! Let me explain!* Siitä tulee raju ja eroottinen, *steamy and provocative*, siis hyvällä tavalla raju, *like an emotional earthquake*, ei sensaationhakuisuus-raju, vaan aito, sydämellinen raju ja viettiraju, *rousing, fierce and volcanic*, mitä sanoisit nimestä Aortta? Janna puhui innoissaan, ei muistanutkaan osaavansa englantia näin sujuvasti.

Janna puhui ja puhui ja Jannan kädetkin puhuivat. Mies nyökytteli.

– Onpas hyvää samppanjaa, oikein viettelevää, minä niin rakastan kuplia, *bubbles for bubbly*, en koskaan juo tavalista viiniä, litkua töhnää, kuten tiedät. Kiitos kun lähetit sen Dom Perignon -laatikon. *Sweet gesture, sweetie*. Mutta saisinko toisen, se loppui jo viime viikolla? *Oh no*, en millään nyt ehdi illalliselle, *I know, what a shame*, niin paljon asioita toimitettavana. *Businesswoman, always busy*. Onko sinulla muuten liituraitapukuja, *oh, in that case I could consider*

a nightcap, naisilla on heikkoutensa, samppanja ja liiturai, *you have a nice suite with a jacuzzi, right?* Miksei tuokin menettele, *Versace* selvästikin, kuten sanoin, kokonaisuus ratkaisee. *And some fresh strawberries*. Ostitko Italiasta? Minä pidän Milanosta, *very elegant*, mutta Firenze on inhotava, hikinen turistirysä, mautonta, *vulgar* ja Venetsia sitten, kammottava löyhkä. – *Oh my gosh*, kynsissäni on maalia, ja tällaiset tyngätkin vielä, *terrible*, suoraan lähiöstä! *What a mess*, arkityö on sellaista, *from chaos to glory – you know*, käyn heti huomenna laitattamassa timanttikynnet, näin pitkät, nyt taitaa olla muodissa pyöreä kärki, *like this*, minusta se on kauniimpi kuin tylppä, saati sitten sellainen, *God forbid*, ylipitkä suippo, kotkankynnet, *so eighties*, niitä näkee jämähäneillä permanenttirouvilla, *those old witches*, permanentti ja pergamentti, hiekkapaperi – sellainen iho niillä on, *but try this, try my cheek*.

Janna työntyi lähemmäs miestä ja nosti tämän käden poskelleen.

– Ihan sileä ja pehmeä, *every woman is jealous*, käytän mantelivoidetta.

Janna siveli miehen korvantausta kämmenselällään.

– *Smart hair*, hyvin leikattu, *very nice*, niskan kuuluu olla siisti, *just like that*, tummatukkaisten on käytävä parturissa kolmen viikon välein, *definitely*, en voi sietää hajanaisia niskahaivenia, *but I don't need to teach you these things*, huip-pugalleristi kuitenkin. Katsopas millaisia sukkahousuja ostin, *pantyhoses in every colour*, paitsi oranssia niiltä ei muka

löytynyt, *damn those cows!* Mistä sinä pidät eniten, vai oletko niitä miehiä jotka pitävät vain stay upeista, *or how do you call them*, sukkanauhoista? Naisten pakottamista, sovinismia, *excuse me*, ainakin tässä maassa, vai haluatko sinä, että paikat jäätyvät, mitä, *is that what you really want*, tunnusta! Tulepas kuule tänne tammikuussa, *you won't survive*, pakkasta on kolmekymmentä astetta, miten sitten suu pannaan? Niin! Noissa nahkapohjakengissä ei ole kinoksiin asiaa, täällä sataa lunta, *don't you get it*, metri vuorokaudessa, tulee vilu taksia odotellessa ja siittiökuolema, *it will kill you!* Hah minä sanon räätälin taidonnäyte -päällystakillesi siinä vaiheessa, täällä tarvitaan kunnon venäläinen minkkilakki ja pitkä turkki! Vai niin,

anna mun nauraa. *I couldn't care less*. Senkun haet itse vaan, Kanaemo. Mulla on ura, miten sä kehtaat inistä jostain vuoroista! Tai jos on niin vaikeeta niin laita Hilma hakemaan.

– Janna, mä olen Espoossa, tästä kestää ainakin puoli tuntia sinne päiväkodille. Ja Hilma on soittotunnilla kuuteen.

– So? Omapa on ongelmasi. *Mind your own business*. Kyllä kai ne hoitajat siellä joutavat odottamaan. Älä viitsi häiritä noin typerillä jutuilla.

Janna lopetti puhelun. *Sorry, some idiot*.

– Saisiko teille olla jotain? tarjoilija tuli kysymään.

– Otetaan toinen pullo, Janna sanoi. – Vaaleanpunaista tällä kertaa. *Or do we need two?* Ja leivoksia, minä haluan bébé- ja Napoleon-leivoksia.

– Meillä on juustokakkua, macaroneja, suklaaunelmaa ja vadematäytekkua.

– Pitäisikö sinun hankkia kuulolaite? Minä sanoin bébé ja Napoleon.

– Kyllä, mutta ne eivät kuulu valikoimaamme, pahoittelen, tarjoilija sanoi.

– Turha siinä on pahoitella, senkun kipität alakertaan hakemaan, pölvästikin tietää että Stokkan Herkusta saa kaiken maailman kakkua ja kahvileipää. Kuule, tuo samalla masariineja ja kuningatar-vodka-hyytelöä. Vai et tiedä mitä se on, taidanpa mainita esimiehellesi, ala laputtaa nyt siitä hakemaan, jos on Herkusta loppu niin sitten kipaiset Fazerin kahvilasta, mitä siinä toljotat, ulkomaalainen vieraamme haluaisi varmasti runebergintorttuja ja laskiaispullia, että niitä

myös, mutta auta armias jos tuot hillopullaa, mantelimassaa on oltava. Hopi hopi, se samppanja nyt tänne ensin.

– *Can you believe this*, Janna sanoi pukumiehelle. – Täysin kelvotonta palvelusväkeä, surkea suttura, huomasiitko, sillä oli tahra esiliinassa, ja miten epäsiisti tukka, kahden sentin tyvikasvu! Minä olen luullut että tämä on laatupaikka, *I'm ever so sorry*, reklamoin ensi tilassa. Sinähän olet juutalainen, no nimestä ja ulkonäöstä on helppo päätellä, *it's the nose*, minä rakastan juutalaisia.

Taas puhelin. Taas Petri.

– Jo on helvetti, jätä mut rauhaan!

– Oikeesti Janna, missä sä olet, sun täytyy nyt hakea lapset.

– Mitä mä just sanoin sulle, puupää?

– Noin vastuuttomasti ei voi käyttäytyä. Lapsilla täytyy olla säännölliset, turvalliset rutiinit, ne on tottuneet että 16.30 haetaan. Nyt on kello jo 17.10.

– Et ole tosissas! Pitäiskö sun lopettaa duunis ja alkaa kotiisäks? Mene nyt ainakin sinne tarhaan vahtimaan, että aika-
taulut on kunnossa. Mitä jos ne saa lounasta kolme minuuttia liian myöhään? Mitä jos ne pannaan pihalle seitsemän minuuttia liian aikaisin? Rutiinit! Jumalauta. Turvallisuus. Mitä jos ne lukee liian pelottavia satuja siellä? Mitä jos tulee paha pipi, pitää olla isi puhaltamassa. Pihalla voi kaatua tai pudota leikkittelimestä ja entäs ne portaat? Mitä jos naapurin Eetu ottaa lelun meidän mussukan kädestä?

– *I'm so sorry, these idiots keep calling me*. Mistä me puhuimme? Niin, ympärileikkauksesta. Nips naps. Eikös se

yksi haastanut vanhempansa oikeuteen, kun olivat vieneet esinahan, sanoi että pilasivat seksinautinnon, *what's your opinion*, vaikea varmaan sanoa, kun ei tiedä esinahallisesta elämästä. Luin että ovat ruvenneet tekemään palautusleikkauksia, en tiedä mistä se rulla siihen kursitaan, mutta sen kyllä sanon, että veltto lerppunahka näyttää naurettavalta. Käteen vetäminen, *how do you do it*, käytätkö liukuvoidetta vai öljyä, pornossa vain räkivät käsiinsä. Sanotaan että jasmiiini lisää seksuaalista virettä, nuuhkaisepas. Mitä partavettä sinä käytät? *Let me check*.

Janna kuljetti nenäänsä miehen leualla.

– Liian laimeaa, *you need some help*, naisen tulisi huumautua, kerran seurasin yhtä miestä kaupan kassalta ratikkaan, kuljin perässä sen asunnolle asti, ei ollut edes komea, *but I was just hypnotized*. Ajoitko parran aamulla, vai onko tämä sänki eiliseltä? Älä nyt ainakaan partaa kasvata, parta sopii vain Marxille ja joulupukille. Mitäs mieltä olet siitä, kun Woody Allen heitti, että juutalaisilla on isot nenät mutta pienet pilit, en ole niin monta nähnyt että voisin yleistää; niin, teillä päin ei käydä saunassa, sinulla on ainakin isot kädet ja jalat, *let me guess*, onko 46 vai peräti 47? Miten pitkä sinä olet, teikäläiset ovat usein pieniä, paitsi jos on hollantilainen, maailman pisintä kansaa. Varmaan huumoria se pili-juttu ja sellaista päinvastais-kieltä, tarkoitettu houkuttamaan naisia, toki jokainen tahtoo nähdä maailman pienimmän pilin ja toivoo että pieni onkin iso. Käytkö sinä synagogassa, *with that funny little hat, just kidding*, jos tässä joku on

Messias niin minä olen, selvä kuin pläkki. Eehei, *what are you suggesting*, minä en anna sukkahousu-vastaisuuttasi anteeksi, ja mieheni on sinua kolmekymmentä senttiä pidempi, vai oletko muka joku Mossad-agentti? *What is that sound?* Tik tak tik tak. Mikä se on? Se on tuo kello, rannekellosi! Hädin tuskin kuulee omaa ääntään, voitko tehdä asialle jotain? Tik tak tik tak tik tak. Ota pois se kello! Mitä sinä aiot antaa minulle hanukkalahjaksi? Ihmettelen vähän ettet antanut sitä jo. *Are you stupid or what!*

Janna tarttui miehen käteen ja puristi. Hän nousi seisomaan, ravisteli reisiään ja tärisytti pakaroitiaan.

– Saa kokeilla, Janna sanoi ja vei miehen käden takamukselleen. – *Bum bum masterpiece*, perin äidiltä ja viimeistelin salilla. Voit koettaa toisellakin kädellä, *right here*. Missä helvetissä ne leivokset viipyvät? Kaada nyt minulle lisää, menikö pasmat sekaisin pelkästä perseestä? Älä vielä tukehdu, reppana. Tuijota lisää! *Boobi doobi*, minulla on isot nöpönännit, hähää. Mikäs se oli se juttu kun Raakel ratsasti kamelilla ja miesjoukko tuli vastaan? *You don't remember?* Etkö sinä tunne kirjoituksia? Raakel oli niin kaunis ja kii-

enää kauan jaksa, hän ajatteli.

– No, jos saisit viedä minut lomalle, minne sinä veisit? Mieti tarkkaan, saatan suuttua. Sen verran voin vihjata että Hollywoodiin en halua ja Bollywoodin kanssa sama juttu, kunnioitan riimejä. Etkö keksi? *Tell me!* Israel on liian helppo vastaus, en hyväksy sitä tähän. *Too many noses.* Anna sen pöydän olla, älä tärisytä! Kreikka on rahvaanomainen, ei käy, *every guy is called Zeus.* Madeirakaan ei, siellä on yksi epämiellyttävä ravintola, tarjosivat huonoa kalaa, olevinaan joku hienokin ruoka, paikallinen erikoisuus *banana fish*, mutta se oli aivan syömäkelvotonta. Voit kysyä tyttäreltäni, hän oli aivan oksentaa. Minä sanoin tarjoilijalle, että tuopas kokki paikalle. Käsinkin sen tunkea sisuksiinsa mokomat mössöt, niinpä niin, minä sanoin, et suullistakaan suostu itse ottamaan ja meidän pitäisi vielä maksaa tästä myrkystä. Että sellainen paikka se on. Malediivit jassoo. Kookospalmuja ja valkoisia rantoja. Mitä siellä juodaan, piña coladaako? Voisin harkita, mikä ettei, mutta mihinkään Thaimaahan minä en lähde, hyh mikä helvetin esikartano, *fat ugly guy's paradise*, kai sinullakin on sen verran makua, ettei nyt sellainen käy mielessä. No, ehdota? Et keksi. *Well, it was nice meet you, but I really need to run.* Lähetä ne paperit ja palataan asiaan. Muista avajaiset! Aja parta! Äläkä missään nimessä tuo valkoisia kukkia!

Kiire kiire, Janna juoksi liukuportaita alas. Nyt täytyi mennä kenkäkauppaan.

22:45

– Missä ihmeessä sinä olet ollut? Petri ihmetteli, kun Janna tuli kasseineen kotiin. – Ostoksilla, hyvänen aika. Ettet nyt menettänyt kontrollia?

– Eii, höpö höpö. Veronpalautuksilla ostin pientä tarpeellista: sukkahousuja, rintsikoita ja pikkareita. Mun kaikki sukkikset oli rikki, ne tekee niistä tahallaan niin huonoja nykyään. Riksraks vaan! Ja alusvaatteita nyt nyt aina tarttee. Parempi hankkia kerralla, mä niin inhoan kaupoissa juoksemista. Janna heitti kassit vaatehuoneeseen. Siellä on pari spesiaalijuttua, ei saa mennä kurkkimaan!

Janna kävi koputtamassa Hilman ovelle.

– Hilmaa, äiti tuli, hyvää yötä!

Sitten hän syöksyi Petrin syliin ja rutisti kunnolla.

– Ihanan hiljaista täällä! Sä oot saanut kaksoset nukkumaan, onneks, oli niin raskas päivä, ei todellakaan jaksais mitään kitinöitä. Ai että mä oon ajatellut sua koko päivän, hurmurihani, nyt naidaan pannaan nussitaan, ihanaa, ja sitten rakastellaan.

23:30

– Huh huh, nyt ei kyllä pysty enempää. Pakko ruveta nukkuamaan. Kasin aamu, Petri sanoi.

– Tylsä! Janna mutristi suutaan. – Tylsä tylsä tylsä.

– Nukutaan nyt. Petri silitti Jannan tukkaa.

– Tylsä tylsä tylsä.

Janna tyrkkäsi miehen käden syrjään ja nousi sängystä.